

управлінських підходів, здатність, вміння навчати та розвивати підлеглих, здатність формувати ефективні робочі групи, налагоджувати їх результативну діяльність.

Список використаних джерел :

1. Воронкова А. Е., Баб'ян М. М., Коренев Е. Н., Мажура І. В. Корпорації : управління та культура : монографія. Дрогобич : Вимір, 2006. 376 с.
2. Карамушка Л. М. Роль організаційної культури в діяльності сучасних організацій : аналіз основних підходів. *Актуальні проблеми психології* : зб. наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2013. Т. І. 2013. Вип. 38. С. 225–229.
3. Садковий В. П., Назаров О. О., Домбровська С. М., Крутій О. М, Пономарьов О. С., Харченко А. О. Культура управління : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2018. 218 с.
4. Сова А. В. Роль керівника в формуванні організаційної культури. *Ефективна економіка* 2015. № 6. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4471>
5. Ягупов В. В. Управлінська культура і компетентність керівників як системна психолого-педагогічна проблема. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Педагогічні та психологічні науки*. 2013. № 4 (96). С. 291–301.

Дарюга Едуард

*аспірант Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)*

ТРАНСФОРМАЦІЇ КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У наш час у сучасній культурі під впливом науково-технічного прогресу в цілому і насамперед розвитку засобів комунікації та масмедіа відбуваються дивовижні процеси. Світ переходить від системи локальних культур, яка домінувала аж до початку ХХ ст., до становлення нової, глобальної культури.

Існують два основні підходи визначення поняття культури : атрибутивний та структурний [2]. Для нас важливо, що і в тому, і в іншому підході культура реалізується як двоякий тип діяльності зі створення матеріальних та духовних утворень, яких не було в природі і які становлять специфіку розумової людської діяльності. Культура виступає фактором її стійкості, зміни тут відбуваються повільно і реалізуються як процес накопичення або як процес збереження матеріальних та духовних цінностей.

У той же самий час культура пристосовується до умов її існування та функціонування, виробляючи у собі певний набір «засобів практичної адаптації»

до соціокультурних обставин. Ця властивість адаптації культури до умов існування, що змінюються, є її цивілізаційною характеристикою.

Для зовнішнього спостерігача культура постає як система закодованих знаків, значень і смислів, які найчастіше можуть бути зрозумілі лише представнику цієї культури, присутні у його свідомості як культурна пам'ять.

Пізнання іншої культури здійснюється як пізнання єдиної семіотичної системи в результаті розшифровки її кодів, тобто закодованих смислів. Ці явні чи неявні смисли культури несуть у собі відбиток свого формування та функціонування у конкретному соціокультурному просторі. Для представника іншої культури ці коди та смисли можуть з позиції представника іншої культури здатися незрозумілими та дивними, а для представника власної культури – природними життєвими установками, про які він навіть не замислюється. В наш час вчені виділяють локальні та глобальну культури. Локальна культура постає перед нами, як стійка єдність людей, яка виникає в певному регіоні й базується на певних архетипах і спільних духовних цінностях та традиціях, а от глобальна культура поєднує універсальну локальну західну культуру та неуніфіковані локальні культури, які існують «під дахом» національних держав.

Протягом ХХ ст. та в наш час ми спостерігаємо своєрідне «зіткнення» замкнених локальних культур, що реалізується в напластуванні інформації та смислів. При цьому відбувається напластування інформації горизонтальної, пов'язаної з розшифровкою кодів сучасної культури, та інформації вертикальної, пов'язаної з її історичною інтерпретацією, тобто перекладом на сучасну мову смислів, що історично пішли від нас. Це неминуче призводить до небезпеки «модернізації» смислів через внесення до них нового змісту, але водночас виробляється ідеальний пласт того, що ми позначаємо як історичну пам'ять, що забезпечує комунікацію поколінь. Зв'язуючи між собою людей і суспільство як за горизонтальною (діахронічною) складовою, так і історичною вертикаллю, культура забезпечує пам'ять людства в цілому [4].

В результаті людська культура постає перед нами як якесь ціле, що складається з підсистем локальних культур. Ознака локальності виступає домінуючою для періоду класичної культури. Це дозволяє виділити деякі особливості даного типу культури та проаналізувати ті трансформації, які відбуваються в ній.

Локальність класичної культури виявлялася у тому, що для людини, що знаходиться у середині неї, вона являла собою майже застиглу систему. Зміни, що відбувалися в ній, виявити було майже неможливо, оскільки вони виходили за межі індивідуального життя. Ядро такої культури протягом століть залишалося незмінним, його основний зміст передавався від покоління до покоління. Саме ця консервативність та елітарність визначали обличчя класичної культури. Оцінити зміни можна було лише ззовні і, як правило, лише

після довгого часу. Така культура була заснована на еволюційній адаптації новоутворень, що претендують на статус культурних цінностей, що забезпечувало її стабільність за рахунок безболісного пристосування до себе нових компонентів та їхньої поступової модифікації.

Потужні інтеграційні процеси глобалізації впливають на зміну характеру діалогу між культурами, на структуроутворюючі компоненти всієї системи культури. Об'єктивність процесу глобалізації, підвищення комфортності існування людини часто приховують негативні наслідки, пов'язані з цим. Якщо однією стороною глобалізації виступають інтеграційні процеси, то зворотною – процеси дезінтеграції, зокрема процеси «національної дезінтеграції» [4], які руйнівні впливають на культурні, політичні, економічні та навіть особистісні особливості людини. Глобалізація підштовхує світ до процесів інтеграційного типу, але при цьому не завжди розуміється, що вона може носити синтетичний характер, заснований на поєднанні позитивних компонентів систем, так і бути реалізованою як тип інтеграції, що пригнічує особливості систем [1].

Значну роль в процесах глобалізації культури відіграють система масмедіа та комунікаційні технології. Система масмедіа та комунікаційні технології переходять зі стану певного фону культурних подій у їх творця, змушуючи культуру функціонувати за законами комунікації масмедійного смислового простору як нової функціональної системи сучасного суспільства [3, с. 18]. Зміна засобів комунікації та виникнення глобального простору трансформує людську культуру. Трансформація тут означає не просто зміну через еволюційну зміну окремих елементів системи, а зміну самої сутності системи, точніше її перехід у іншу якість. Це спрямований внутрішній процес зміни, який, на відміну, наприклад, від революції, більшою мірою прихований від спостерігача, бо реалізується за рахунок вбудовування до неї чужорідних елементів, які зовні не руйнують саму систему, але поступово змушують її працювати іншим чином.

У рамках сучасної культури зникає і те, що раніше вважалося за необхідне приховувати, переходить у свою протилежність, стаючи відкритим і доступним. Принцип відкритості в сучасному спілкуванні між людьми, що так наочно реалізується в знаменитій американській посмішці, реалізується і в більш складних феноменах [5].

Завдається удар за принципом завершеності, який панував у класичній культурі, поступаючись місцем кліповій свідомості, заснованій на поверхневому сприйнятті фрагментів реальності. Цілісність світу дефрагментується, і людина зовні вільно може складати самотійну картинку із сприйнятих фрагментів дійсності. Однак це пов'язано із втратою виявлення сутнісного та істинного характеру явищ. Проблема істини як відображення сутнісних характеристик об'єкта поступається місцем вільної інтерпретації.

Порушується пропорція між високою та низовою культурою. Остання стає масовою не лише за кількістю залучених до неї суб'єктів, а й за спрощеною якістю споживаного продукту. В результаті домінуючим фактором виявляється не смисл чи якість продукту творчості, а система його поширення (тиражування). У цьому смислі масова культура – це типово низова культура, але значно посилена новітніми засобами аудіовізуального репродукування [5].

У цих умовах виникає феномен поп-культури як домінування низової культури, що стала масовою за характером свого виробництва та споживання, продукти якої широко поширюються завдяки сучасним засобам комунікації. У цьому сенсі поп-культура протистоїть як високій (елітарній) культурі, а й культурі загалом, являючи собою контркультурне явище. Це симуляція культури, яка підміняє собою культуру як таку. Вона не має свого національного коріння, навіть якщо пов'язана з мовою своєї культури. Головною відмінністю поп-культури є зміна характеру виробництва та споживання її зразків, для яких найважливішим чинником стає масовість та оперативність поширення.

Особливістю поп-культури є надзвичайна агресивність і всеїдність, що проявляється в тому, що тиражуванню і моді може бути схильне все, в тому числі і зразки високого мистецтва. Поп-культура «вирвалася» із системи культури, ставши її перетвореною формою – симуляцією культури. Умовою розвитку поп-культури є постійне розкручування в медіапросторі, що охоплює не тільки розважальну сферу, а й усі сфери людського буття.

Вплив поп-культури на суспільство саме завдяки новітнім засобам комунікації та можливостям аудіовізуальних засобів безмежний і проникає на всі рівні суспільної свідомості.

Таким чином, диспропорція, що склалася в культурі, не невинна, особливо якщо вона набуває тривалого характеру, і люди, що народилися в ній, вже не знають іншої культури. Альтернативний стан сучасної культури загрожує агресивністю по відношенню до інших форм прояву культури. Стійкий та тривалий характер такої альтернативності призводить до виривання з культури фундаментальних засад у вигляді системи загальнолюдських цінностей та інтересів. Для описаного стану культури характерні всі ознаки низової культури, в центрі якої стоїть так чи інакше повсякденність, що стала найвищою культурною цінністю.

Список використаних джерел :

1. Hardt M., Negri A. *Empire*. Cambridge : Harvard University Press, 2000. 478 p.
2. Коржов Ю. Трансформація культури в епоху глобалізації. *Культура України*. 2013. Вип. 43. С. 112–116.
3. Луман Н. Реальність мас-медіа / за ред. В. Іванова, М. Мінакова. Київ : ЦВП, 2010. 158 с.

4. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга. Становлення людини друкованої книги / за ред. А. Галушки, В. Постнікова. Київ : Ніка-Центр, 2015. 392 с.
5. Тоффлер Е. Третя Хвиля / за ред. А. Євса. Київ : Вид. дім «Всесвіт», 2000. 480 с.

Дмитренко Віта

*кандидатка історичних наук, доцентка
кафедри культурології Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава),*

Дмитренко Віталій

*кандидат історичних наук, доцент
кафедри культурології Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)*

ПОЯВА НОВИХ ТРЕНДІВ В ІНДУСТРІЇ ІГРАШОК

Виробництво іграшок відоме ще з давніх часів. Однак, становлення цієї індустрії відбувається упродовж ХХ ст. Головною передумовою, що визначила вектор розвитку іграшок та ігор як креативного сектору, стало формування «дитячого світу» з своїми модою, канонами краси, набором статусних іграшкових речей тощо. Це призводить до появи так званих «дитячих зон» у дорослому світі (супермаркетах, торгово-розважальних центрах). Іграшка для того, щоб відповідати новим умовам, повинна мати свій оригінальний декор, дизайн. Відповідно – виникають бренди в цій індустрії, кожен з яких в умовах жорсткої конкуренції намагається запропонувати щось незвичайне.

У сучасному світі популярними стають серійні іграшки. Їх випускають не одразу, а впродовж певного періоду, що підігриває інтерес дитини, викликає прагнення зібрати повну колекцію. Одним із найуспішніших прикладів є лялька Barbie, що з'явилася на ринку наприкінці 1950-х років й не втратила своєї актуальності до сьогодні. Інколи такі іграшки «приховані», продаються «всліпу». Покупець не знає, що отримає, доки не здійснить покупку і не розпакує товар (колекційні серії LOL, «Кіндер-сюрприз»).

У наш час коло споживачів індустрії іграшок та ігор розширилося. До нього додалися молодь та дорослі. Це пов'язано, передовсім, з прагненням людини розслабитися, забути про проблеми, відволікти увагу. Й не забуваємо про істину: «У кожного дорослого в душі все ще живе маленька дитина, яка любить гратися, дуріти та багато сміятися». Тому серед дорослої аудиторії популярними є головоломки, конструктори, настільні ігри тощо. До того ж, часто така покупка об'єднує усіх членів сім'ї «за одним столом», що є трендом сучасного суспільства.